

Prædiken til 24. søndag efter Trinitatis

Matt. 9,18-26

Første tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus:

Mens Jesus talte til dem om dette, kom der en synagogeforstander og kastede sig ned for ham og sagde: »Min datter er lige død. Men kom og læg din hånd på hende, så vil hun leve.« Jesus rejste sig og fulgte med ham sammen med sine disciple. Men se, en kvinde, der i tolv år havde lidt af blødninger, nærmede sig Jesus bagfra og rørte ved kvasten på hans kappe. For hun sagde ved sig selv: »Bare jeg rører ved hans kappe, bliver jeg frelst.« Jesus vendte sig om, så hende og sagde: »Vær frimodig, datter, din tro har frelst dig.« Og fra det øjeblik var kvinden frelst. Da Jesus kom til synagogeforstanderens hus og så fløjtespil-lerne og skaren, der larmede, sagde han: »Gå væk! Pigen er ikke død, hun sover.« De lo ad ham; men da skaren var jaget bort, gik han ind og tog hendes hånd, og pigen rejste sig op. Og rygtet derom kom ud over hele den del af landet.

Matthæusevangeliet 9,18-26

I konfirmandundervisningen har vi i den forløbne uge talt om kristendommens komme til Danmark, og vi har endnu en gang drøftet, hvordan det gik til. Den traditionelle historieskrivning hævder som bekendt, at det var Ansgar og den romersk-katolske kirke, der bragte kristendommen her til landet, men meget - bl.a. arkæologiske fund og udgravninger - antyder, at det snarere har været fra England og den irske kirke, at en kristen mission først er blevet øvet blandt danskerne, og samtidig er det blevet klart, at den historieskriver, Adam af Bremen, fra hvem vi har haft vor hidtidige viden, mest er at forstå som en politisk propagandist for bispedømmet i Bremen og således optaget af at udslutte eller fortie al indflydelse vestfra. Spørgsmålet er åbent og genstand for gisninger. Men selve sammenstødet mellem vikingerne og kristendommen er lige spændende, og man spørger igen sig selv: hvad er der egentlig sket? Hvorfor gik vore fjerne forfædre fra den nordiske gudetro over til tro på den herre Kristus? Hvad var det, der svækkede hedenskabet og lagde landet åbent for kristendommen?

Mange faktorer har naturligvis spillet ind, politiske, folkelige, måske også sociale, men på een eller anden måde har der dog været tale om et sindelagsskifte. Og hvad sker der, når man skifter sind? De første billeder, vi har af Kristus her i Danmark, viser ham som en kraftig vikingekonge. Det antyder, at sindelagsskiftet er gået langsomt. Men sket er det dog, og hvad er det egentlig, der sker i et sindelagsskifte?

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 795, 124 årgang
November 2023
ISSN 0901-2214

Jeg spørger også i anledning af dagens tekst, som taler om noget lignende. Det er nemlig - hører vi - en synagogeforstander, der opsøger Jesus. Og synagogen er det jødiske gudstjeneste-sted, hvad der vil sige, at en synagogeforstander er en slags jødisk præst eller i hvert fald en tilsynsmand med den jødiske gudstjeneste. Han har forestået synagogen. Han har dermed været een af jødedommens tjenere. Men dog kommer denne jødedommens støtte til Jesus for at bede ham opvække sin datter, og Jesus var jo ingen støtte for jødedommen, men tværtimod jødedommens forkaster og forarger, som til sidst af forargede og forbitrede jøder blev henrettet på et kors. Hvad er det da, der er sket med synagogeforstanderen, siden han kommer til Jesus?

Vi ved det jo ikke, men er også her overladt til gætterier, for det eneste, vi ved, er, at hans datter er død. Men måske er det også tilstrækkeligt at vide. Måske er det forklaring nok. For med datterens død er synagogeforstanderen drevet derud, hvor det gælder mere end fastslåede modsætninger og uenigheder, fordi det gælder livet for alt, hvad han selv er og har. Med et udtryk fra nyere dansk historie kan vi sige, at synagogeforstanderen handler i fortvivlelsens selvhjælp. Tilværelsen er brudt sammen for ham, og i sin fortvivlelse griber han til enhver mulighed for hjælp. Han har hørt om Jesus, at han kan gøre, hvad ingen andre er i stand til, og så kaster han alle betæneligheder over bord og kommer til ham og siger: "Min datter er død, men kom og læg din hånd på hende, så bliver hun levende igen".

Beretningen er fortalt som en beretning om tro. Men hvad vil tro sige i dette tilfælde? Er det ikke netop fortvivlelsens selvhjælp? Er synagogeforstanderens tro ikke det samme som at klamre sig til det halmstrå, der flyder forbi? Er troen ikke at springe derud, hvor al viden og færdighed og sikkerhed er brudt sammen, fordi det nu gælder om at kunne leve og overleve?

Det giver beretningen en fornemmelse af, og denne fornemmelse bekræftes jo af den næste episode i

evangeliet til i dag - fortællingen om kvinden, som i tolv år har været uheldeligt syg og fået sin tilværelse slået i stykker af sine svære blødninger, og som på samme måde som synagogeforstanderen griber til fortvivlelsens selvhjælp og nærmer sig Jesus og i et både blindt og stædigt håb siger: "Blot jeg rører ved hans kappe, bliver jeg frelst". Så maser hun sig ind i folkestimlen omkring manden fra Nazareth. Og hun rører ved hans kappe, og han vender sig om og siger: "Vær frimodig, datter, din tro har frelst dig".

Hermed er vi ført ud over fortvivlelsens selvhjælp, for her møder den fortvivlede et ord, som ikke er selvhjælp, men hjælp - det vil sige noget, der kommer til hende udefra og forløser hendes elendighed. Fortvivlelsen støder på frimodighedens budskab. Menneskets elendighed mødes af et godt ord til elendige. Hun drives hen til Jesus af sin sygdom, men idet hun er kommet til ham, siger han noget til hende, og dette ord sætter hendes liv ind i en anden sammenhæng, der giver det mening og sandhed, så at hun bliver i stand til at leve det videre.

Kan vi ikke her være ved kernen i det sindelagskifte, der for mere end tusind år siden skete i Danmark? Eller vikingernes adfærd, som den gav sig udslag i ustandselige togter ud over havet til fremmede kyster og dramatiske eventyr - er den i grunden ikke at forstå som en lignende rastløshed og endda fortvivlelse ved deres hjemlige, forhåndenværende situation? Det er almindeligt at opfatte vikingetogterne som rask og ureflekteret søgen efter guld og slagsmål. Men noget kan også tyde på, at det var desillusionerede og skeptiske menneskers flugt fra dagligdagen derhjemme. Landsknægtmentaliteten kan godt være udtryk for et overskud af kraft og energi, men den kan lige så gerne være og er måske også oftere et udtryk for en stundesløshed, som ikke kan finde sig til rette. Derfor prøver den på at fylde sit tomme liv med larm og eventyr. Og jo mere den støjer og des længere den farer, desto stærkere forsøger den at drukne sin indre fortvivlelse i ydre begivenheder.

Således kom vikingerne til Europas kyster - de vældige krigere, som bag hjelm og skjold var opfyldt af en rastløs søgen efter indhold i tilværelsen. Flugten fra hverdagen. Flugten fra tomheden. Eller med eet ord: flugten fra døden, som de dog vidste, at de ikke kunne flygte fra. Og så har de - i England eller Irland eller Frankrig - hørt et ord om en mand, der har overvundet døden, og det ikke kun for sig selv, men for alle. Midt igennem kampens bulder er der trængt en beretning om Guds søn, der er blevet menneske for at give mennesker frihed og mod og frimodighed til livet, og vikingerne har spidset øren og har lyttet. Ofte har de afvist beretningen med hånske grin, men hos nogle er dette ord blevet sidende og har på een eller anden måde givet deres tilværelse et andet perspektiv. De fik mod til at turde vende hjem. Dagligdagen var ikke mere noget, man skulle flygte fra, men noget, man kunne leve i. Tilværelsen havde fået en sammenhæng og en opgave. For Guds søn var kommet fra de døde og sagde: "Vær frimodig"!

Sådan forestiller jeg mig det datidige sindelagskifte hos vore forfædre. Det er naturligvis gætterier. Man kan højst fortolke spredte ytringer og handlinger. Men det er dog ikke mere gætterier, end at det er sådan, evangeliet kommer til et menneske - både i synagogeforstanderens, i den syge kvindes, i vore forfædres og også i vort tilfælde. Den evigt menneskelige grundholdning er fortvivlelsens, for livet går ikke op. Vi kan drømme og længes efter harmoni og forløsning. Vi kan - især når vi er sunde og raske og unge - tro på en lykkelig, vi selv kan fremstille og leve på. Men når skyggen er ligest, da hulke de små, som stirrer derpå. Virkeligheden svarer ikke til forventningen. Desillusioneringen melder sig sammen med alderen og erfaringen, og tilbage bliver tomheden og trætheden og leden ved livet.

I dette tomrum eller i denne menneskelige elendighed lyder da det ord, vi kalder for evangeliet, og som slet og ret består i, at det bliver sagt til os: "Vær frimodig, dine synder er dig forladt"! Eller: "Frygt ikke, tro kun"! Troens ord lyder. Ordet om Guds søn,

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke, Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov – Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk

Jesus Kristus, der er blevet menneske for vor skyld, er død for vores skyld, er opstanden fra de døde for vores skyld. Tilværelsen står og falder ikke længere med vore egne evner. Vi behøver ikke selv at skabe livets mening. Vi er af Guds ord sat i frihed fra os selv og er dermed sat ind i frimodighed til livet – hvor besværligt, vanskeligt og fyldt af sorg og sygdom og død det end er. Et ord fra Gud kommer til os udefra, Guds søn, som går ind i vort hus og tager os ved hånden og rejser os op, så at vi som nye mennesker kan leve videre i livet til døden. Nu kan vi se den i øjnene, for vi er ikke afhængige af den på samme måde som før. Guds ord har jo gjort os afhængige af Guds gerning for os. Den besked, der nåede ind i vores fortvivlelse og brød den op, har rettet os bort fra os selv og hen til hverdagen, næsten, den forhåndenværende virkelighed i dette land og på dette sted og i dette øjeblik. Rygtet om Guds søn er kommet ud over verden og når os i dag. Vi kan da leve, selv om vi skal dø. For vi lever på Guds ord.

*Ligger jeg på syndens veje,
ligger jeg i armod ned,
ligger jeg på sygdoms leje,
ligger jeg i usselhed,
ligger jeg fortrængt, forhadet
og af verden slet forladt,
skal jeg hus i graven tage,
o, her er dog håb tilbage.*

Amen

Søren Krarup

Fhv. sognepræst og medlem af Folketinget

*Prædikenen er oprindeligt bragt i Tidehverv.
Redaktionen har fået samtykke til genudgivelse fra
Agnete Raahauge, Søren Krarups datter og redaktør
på Tidehverv.*